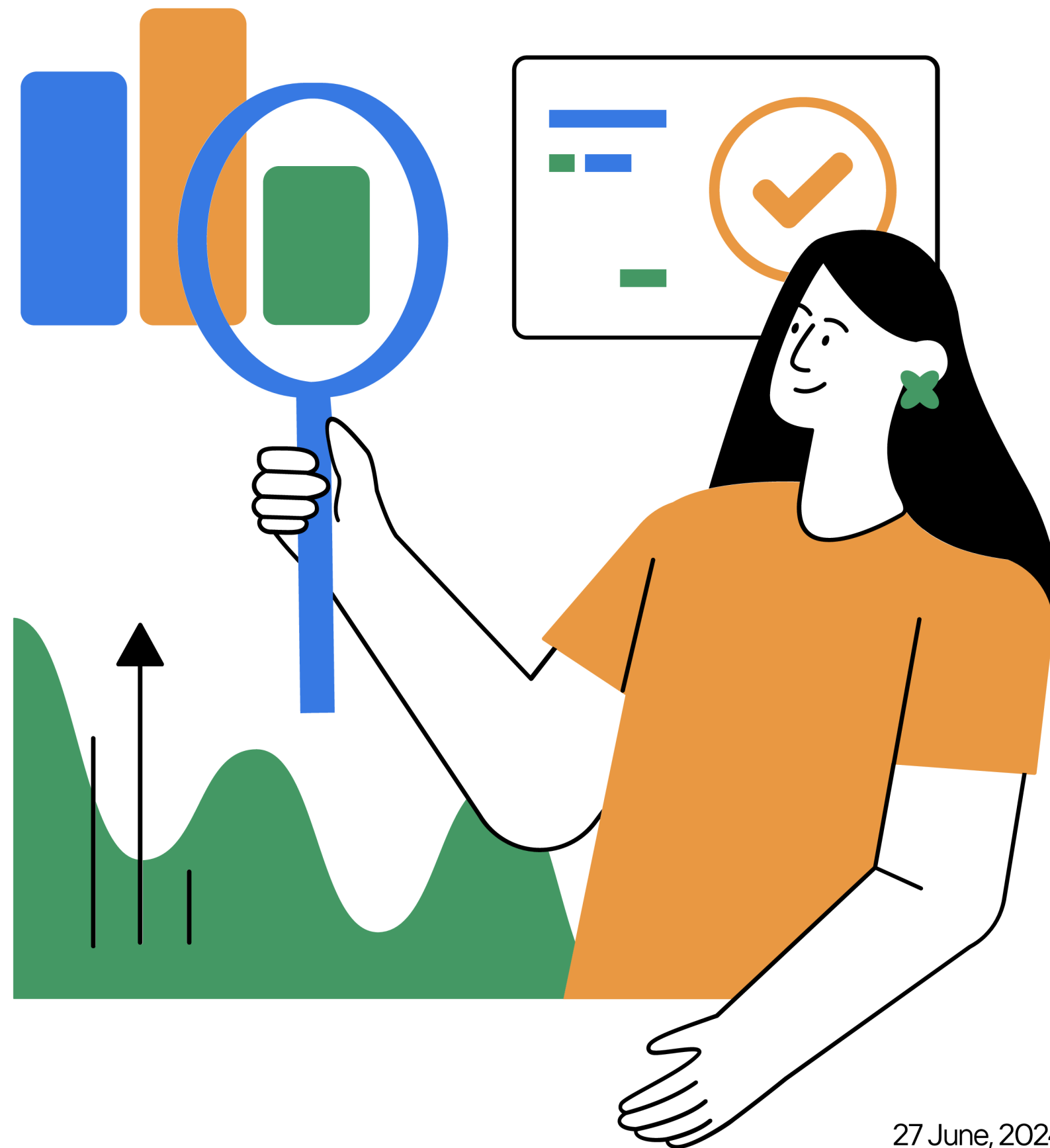

Кредиттік дефолтты болжау

Мәселенің қойылуы (Бизнес контекст)

Мәселе: Банктер клиенттердің несиені қайтармауынан (дефолт) жыл сайын үлкен қаржылық шығынға ұшырайды.

Мақсат: Клиенттің төлем қабілетсіздігін алдын ала анықтайтын Machine Learning моделін құру.

Күтілетін нәтиже:

- Тәуекелді азайту.
- Сенімді клиенттерді автоматты түрде анықтау.

Деректерге шолу

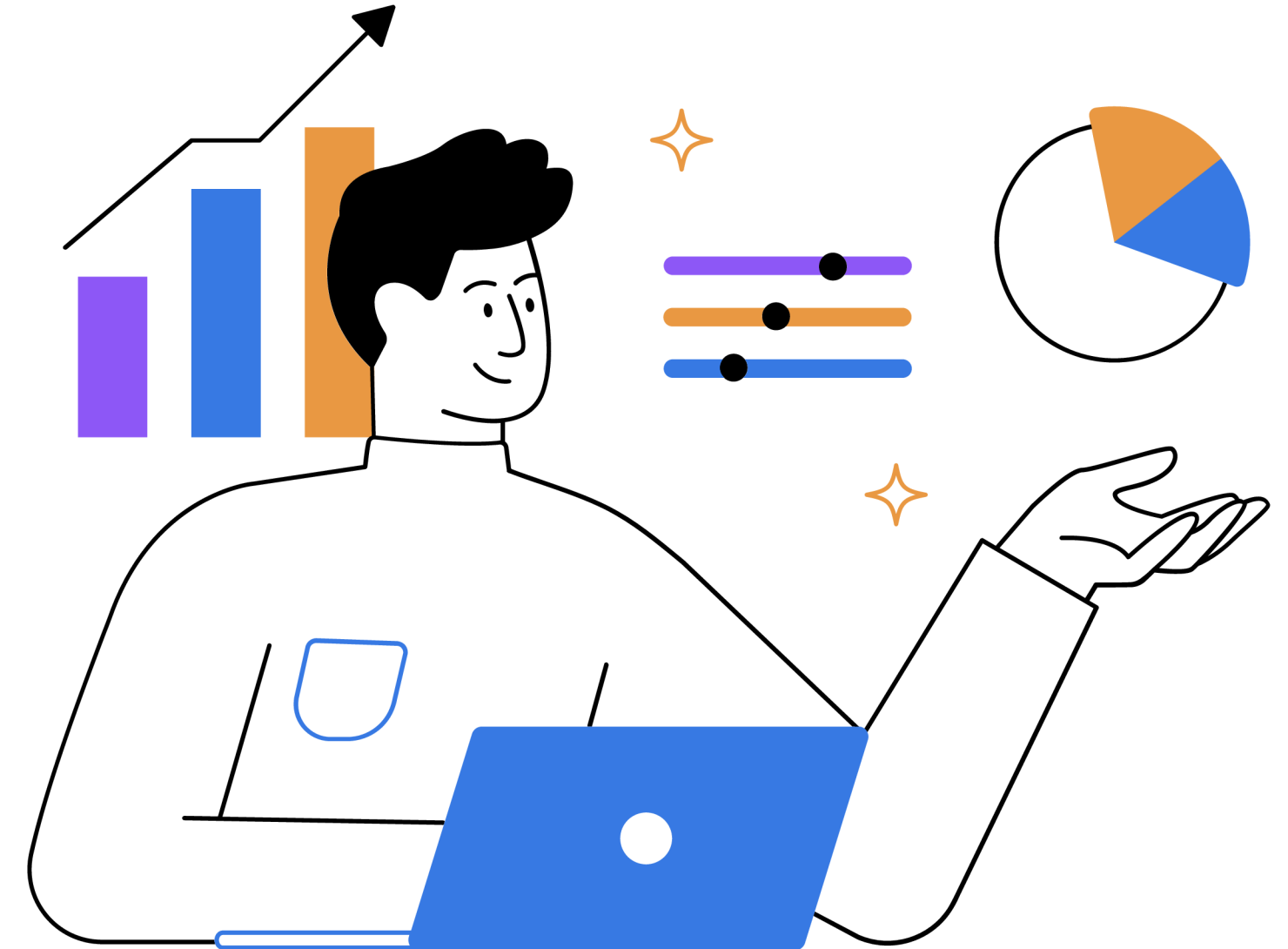
ДЕРЕККӨЗ Тайвань банктерінің нақты деректері (30,000 клиент).

НЕГІЗГІ ПАРАМЕТРЛЕР

- 🏠 Қаржы: Кредит лимиті, Шот сомасы, Төлем сомасы.
- 👤 Демография: Жынысы, Жасы, Білімі, Неке жағдайы.
- ⌚ Тәртіп: Соңғы 6 айдағы төлем тарихы (ең маңыздысы).

ЕРЕКШЕЛІГІ Теңгерімсіз деректер (Imbalanced Data): ■ 78%

– Төлеушілер ■ 22% – Дефолт

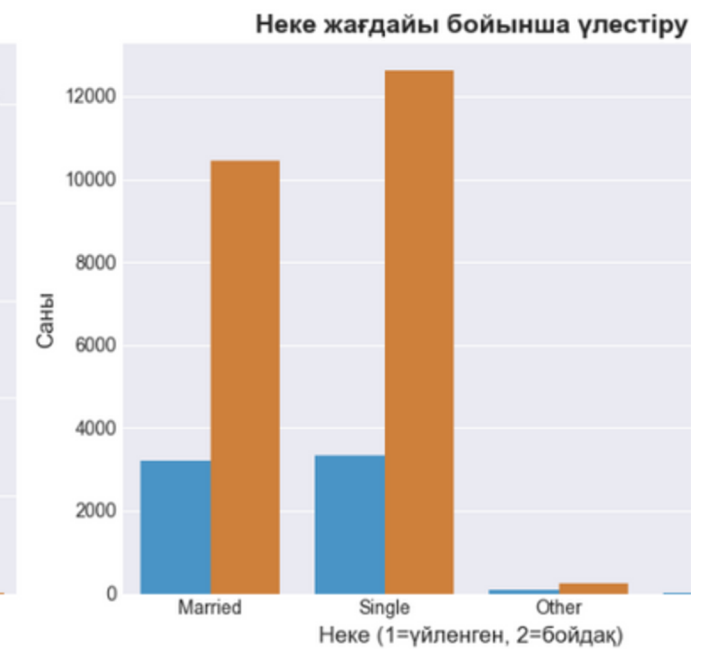
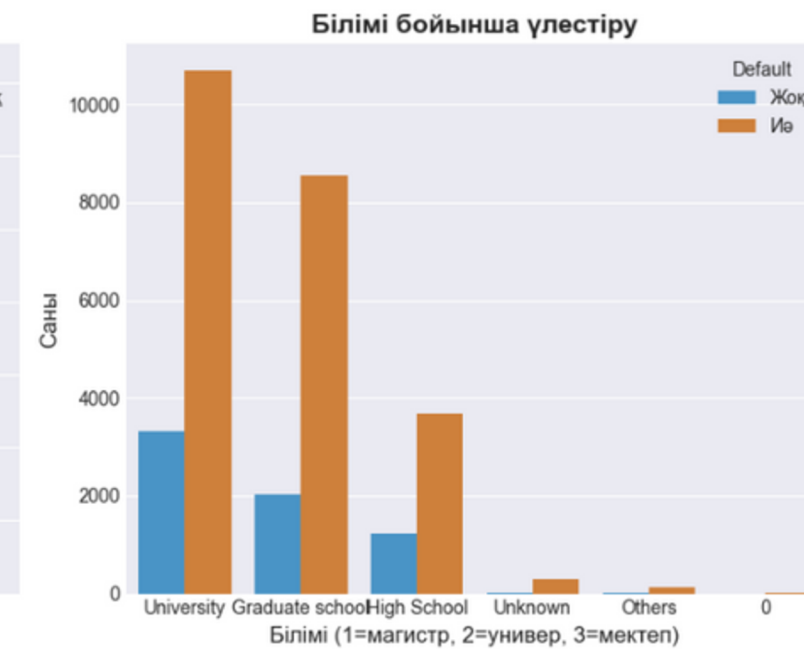
EDA – Демографиялық портрет

КЛИЕНТ ПРОФИЛІ

 Жасы: Негізгі аудитория — 25-35 жас аралығы.

Білімі: Клиенттердің басым бөлігі — Университет түлектері. Жынысы: Әйелдер мен Ерлер арасында дефолт көрсеткіші шамамен тең.

ТҰЖЫРЫМ Демографиялық факторлар (жас, жыныс) төлем қабілетіне тікелей әсер етпейді.

Қаржылық талдау

БАСТЫ ИНСАЙТ Төлем тарихы (PAY_0) — ең күшті сигнал.

ТӘУЕКЕЛ ЗАҢДЫЛЫҒЫ Төлемді кешіктіру ұзақтығы (1 ай -> 2 ай) өскен сайын, дефолт болу ықтималдығы күрт артады.

ҚАРЫЗ vs ТӨЛЕМ Қарыздың көп болуы қорқынышты емес. Қауіптісі — қарызды жабуға аз ақша салу.

Модельдерді салыстыру

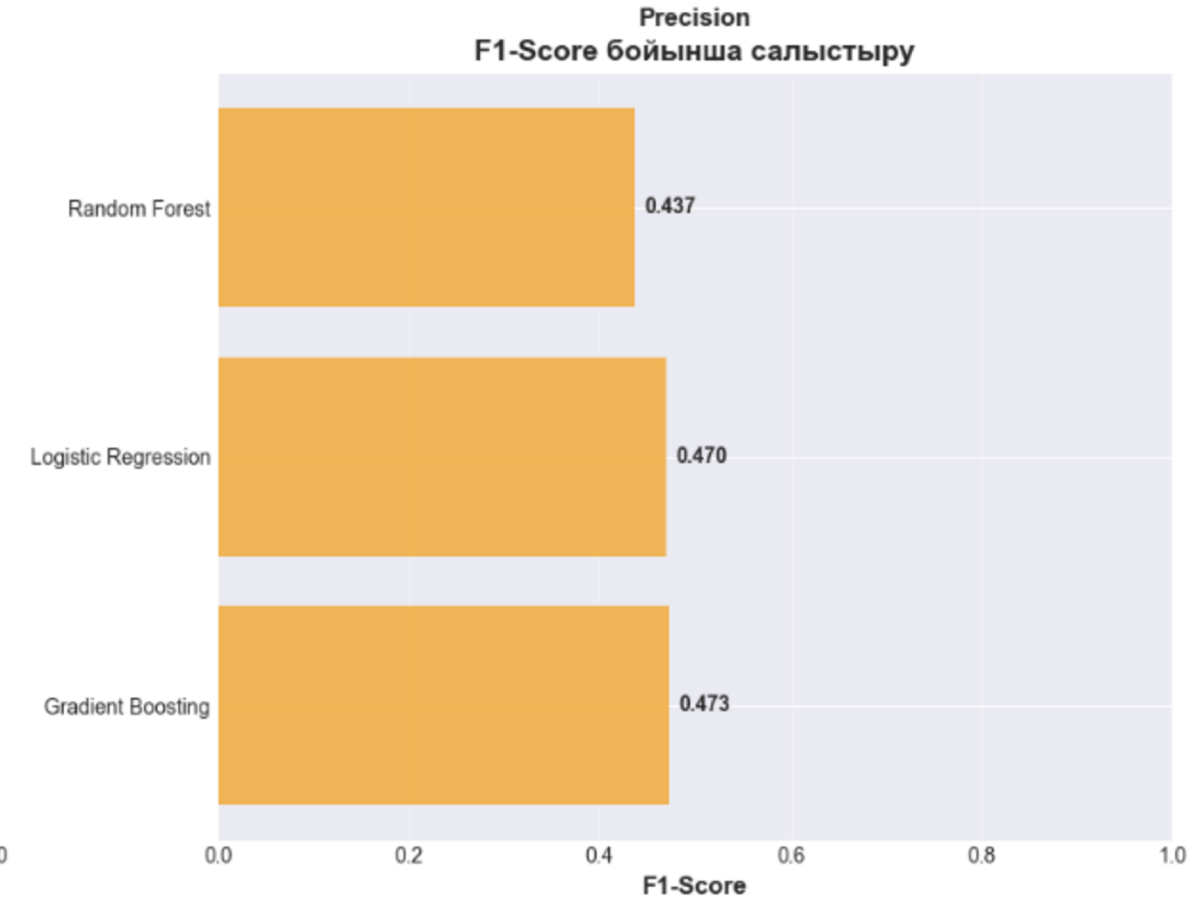
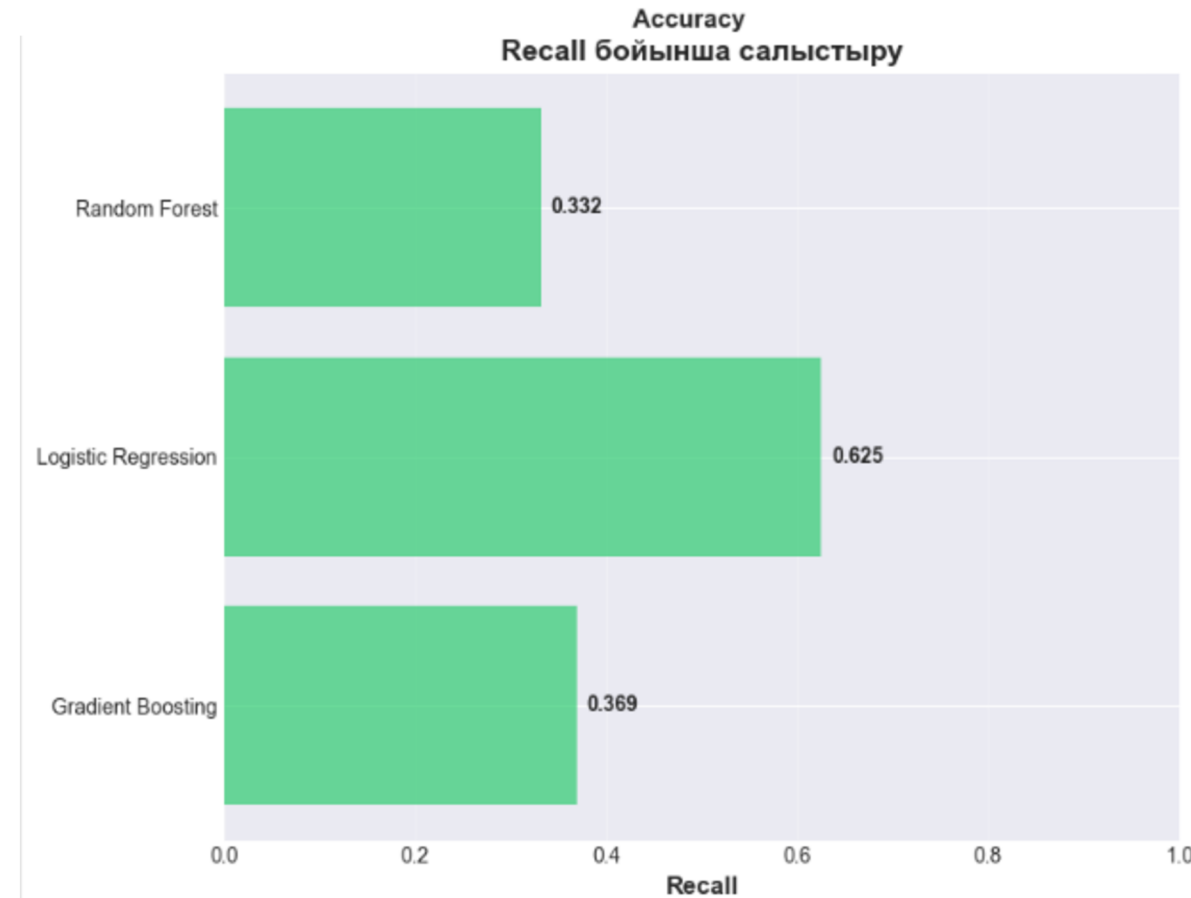
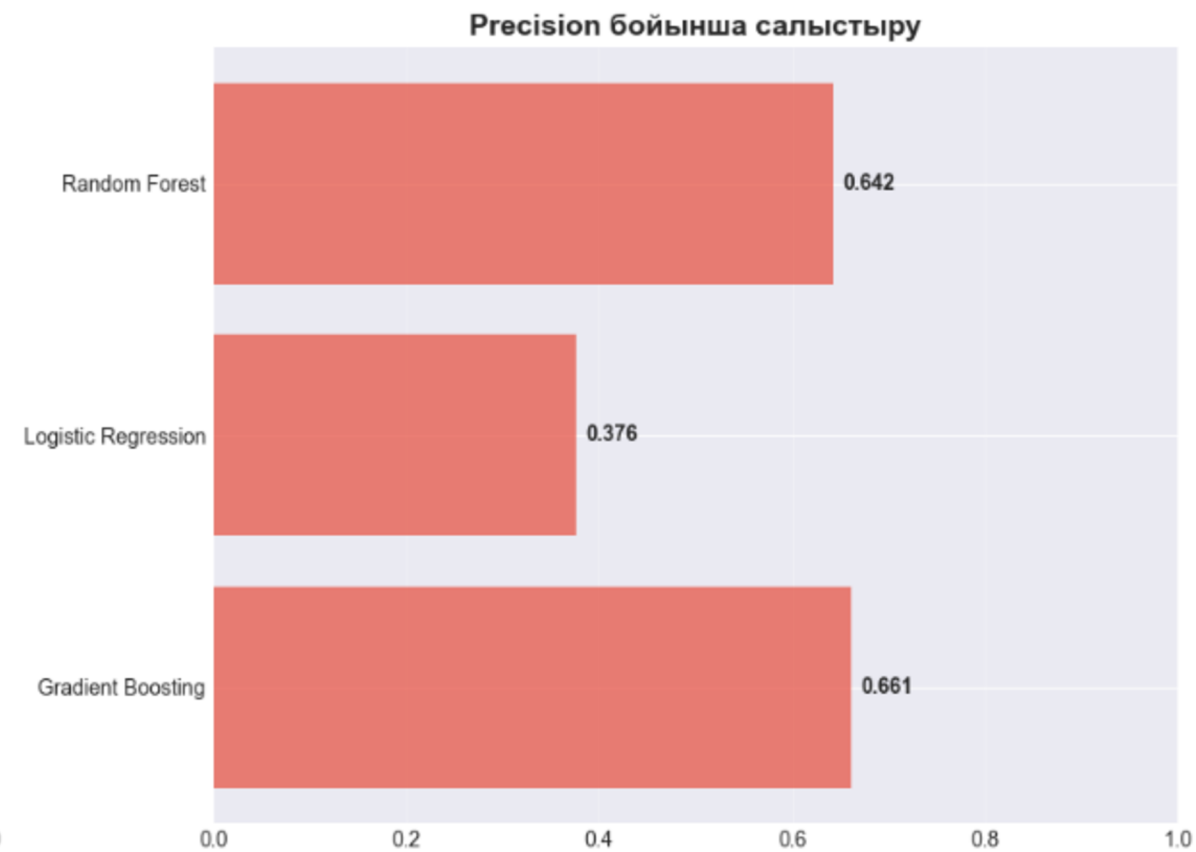
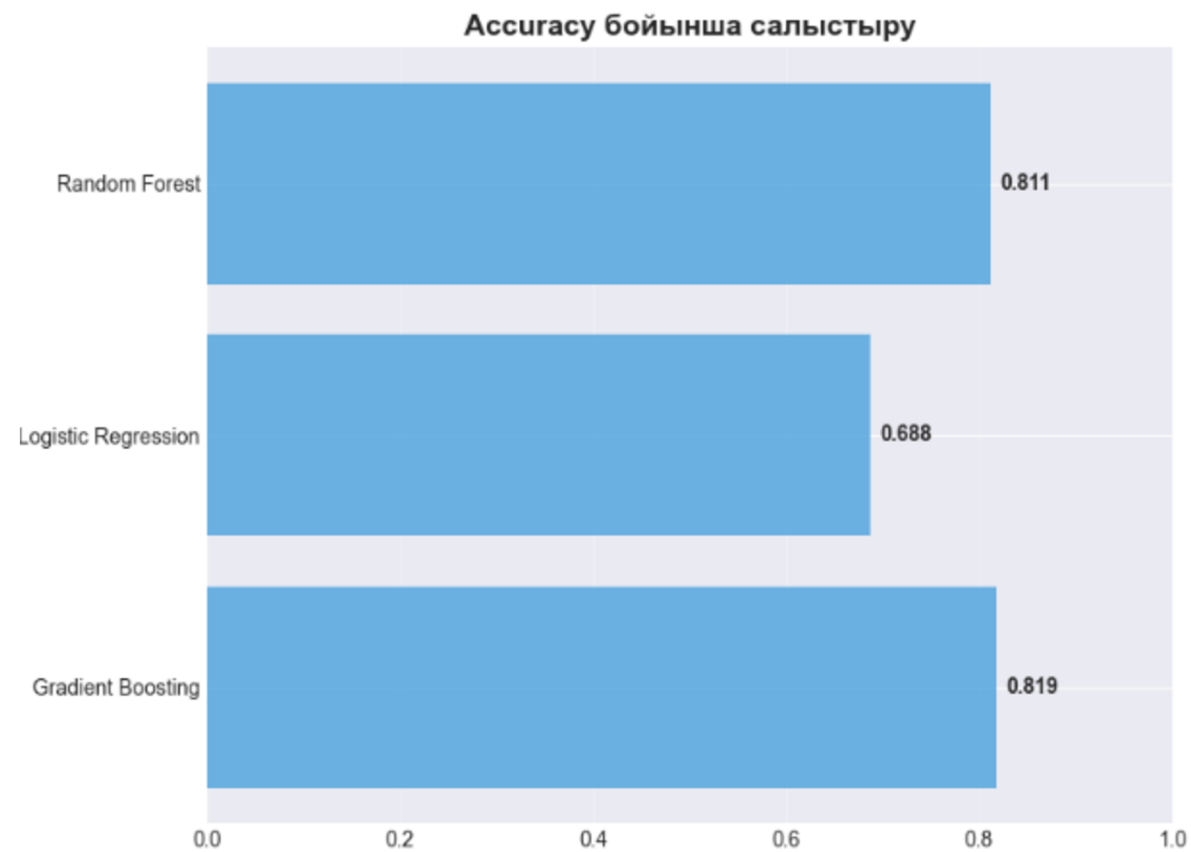
СТРАТЕГИЯ Теңгерімсіздікті ескеру үшін `class_weight='balanced'` қолданылды.

НӘТИЖЕЛЕР ЖАРЫСЫ (F1-Score)

1 **Gradient Boosting** — Ең тұрақты нәтиже.

2 **Logistic Regression** — Дефолтты жақсы табады (жоғары Recall), бірақ қатесі көп.

3 **Random Forest** — Тұрақты, бірақ дәлдігі төмендеу.

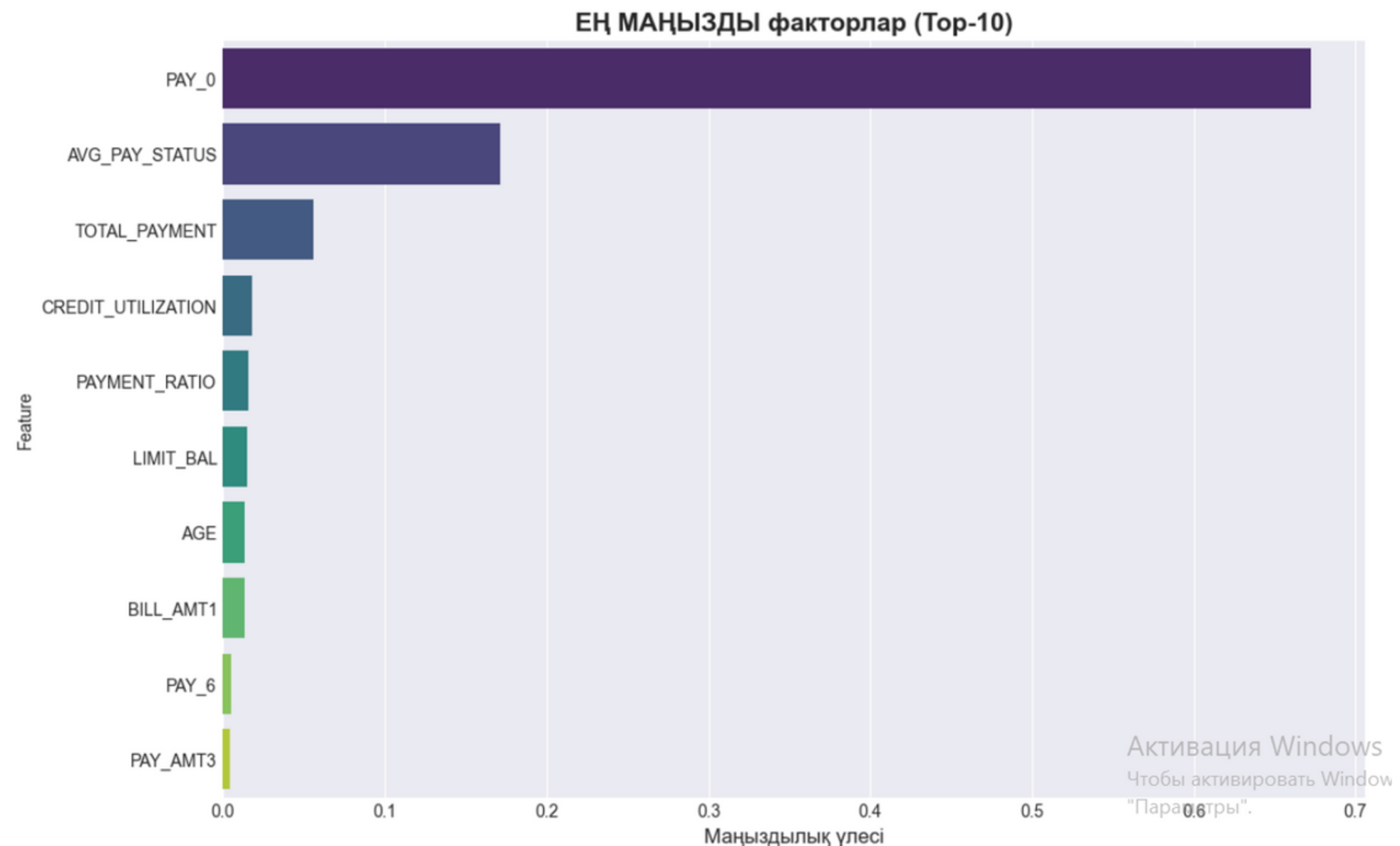

Шешім қабылдау факторлары (Feature Importance)

Модель неге сүйенді?

№1 ФАКТОР (67%) — PAY_0 Ең соңғы айдағы төлем мәртебесі. Бұл — басты индикатор.

№2 ФАКТОР (17%) — AVG_PAY_STATUS Біз қолдан жасаған "Орташа тәртіп" көрсеткіші.
ҚОРЫТЫНДЫ Клиенттің кім екені емес (жасы, білімі), оның қалай төлейтіні маңызды.

Бизнеске ұсыныстар

1. ЕРТЕ ЕСКЕРТУ ЖҮЙЕСІ

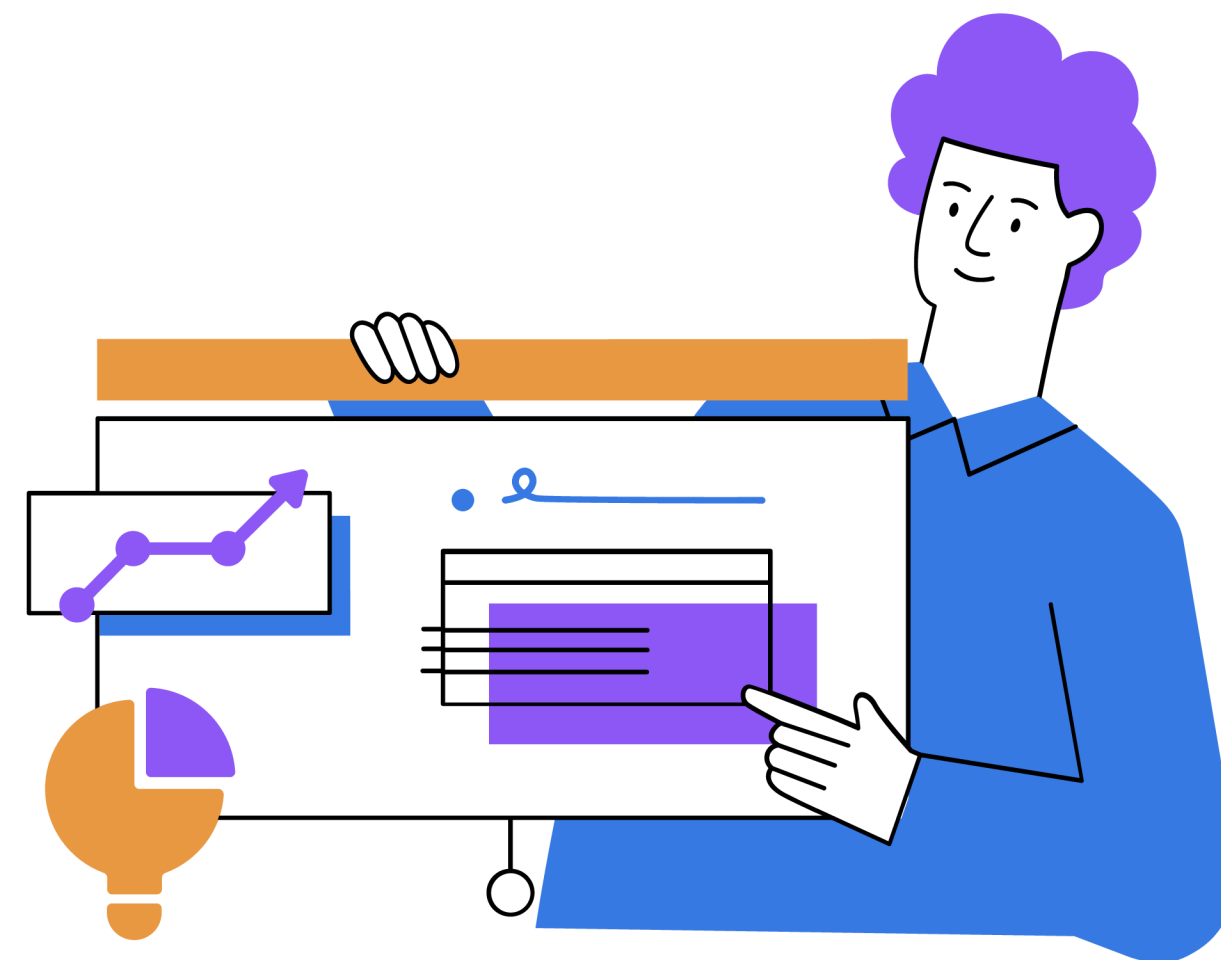
PAY_0 көрсеткіші өзгерген сәтте (алғашқы кешігу), клиентке автоматты түрде ескерту жіберу.

2. СКОРИНГТІ ЖАҢАРТУ

Жаңа клиенттерді бағалауға AVG_PAY_STATUS формуласын енгізу.

3. ЛИМИТТІ БАСҚАРУ

Тәуекел тобына кіретін клиенттердің кредит лимитін автоматты түрде төмендету.

Даму жоспары

БОЛАШАҚ ҚАДАМДАР

 SMOTE: Жасанды деректер қосу арқылы теңгерімді реттеу.

 Deep Learning: Нейрондық желілерді (Neural Networks) сынап көру.

 Real-time: Модельді банк жүйесіне қосу (Deployment).

